

MAKİNE PROGRAMI
MALZEME
TEKNOLOJİSİ-II-
(DERS NOTLARI)

Prof.Dr.İrfan AY

Öğr. Gör. Fahrettin Kapusuz

2009-2010

BALIKESİR

KOROZYON

* **Korozyon ne demektir?**

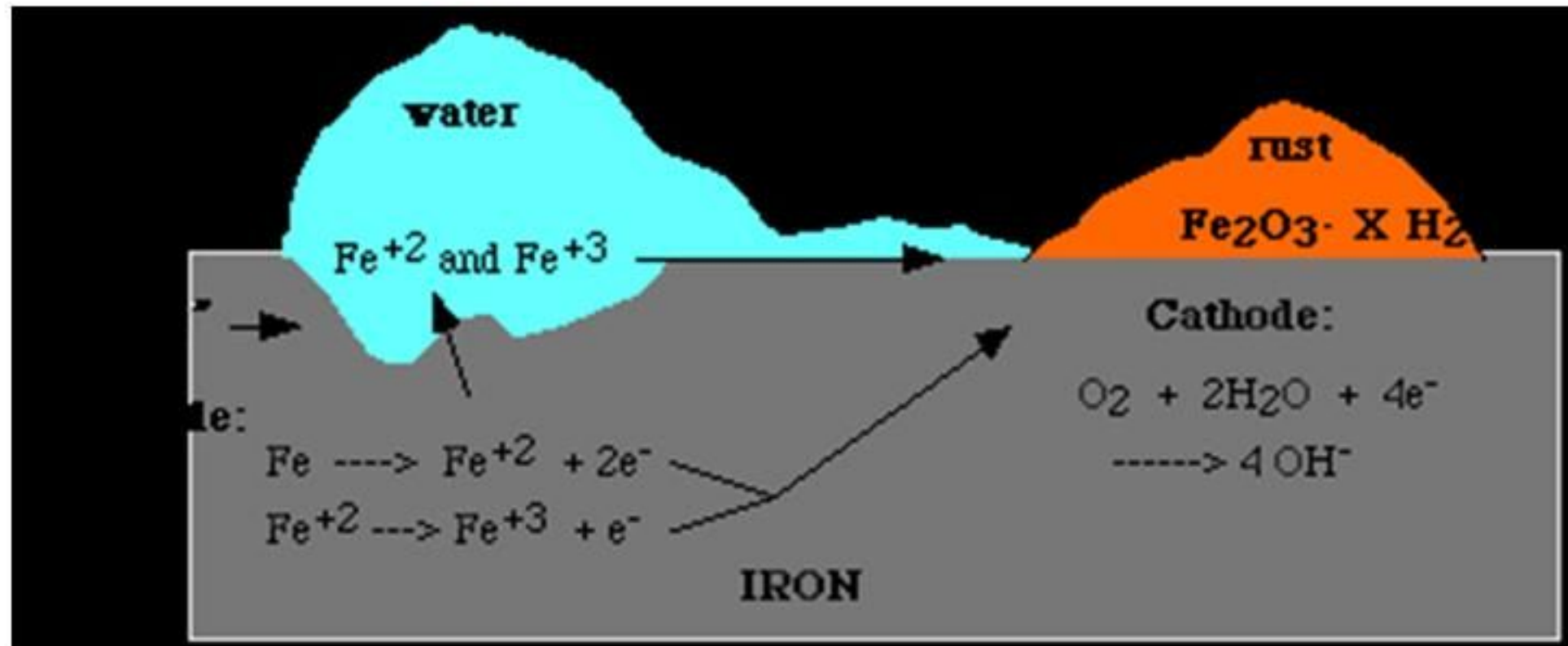
Metalik malzemelerin içinde buldukları ortamla reaksiyona girmeleri sonucu hariçten enerji vermeye gerek olmadan tabii olarak meydana gelen **kimyasal** veya **elektrokimyasal** olaya **korozyon** denir. Sonuçta zarar vardır.

Kimyasal yolla korozyon nasıl oluşur?

Nem ve oksijen varsa korozyon oluşur. Pas oluşturmak için oksijenle metal reaksiyona girer. En genel halde $\text{Fe} + \text{O}_2 + \text{H}_2\text{O} \rightarrow \text{Fe}_2\text{O}_3 \text{ (Pas)} + \dots$

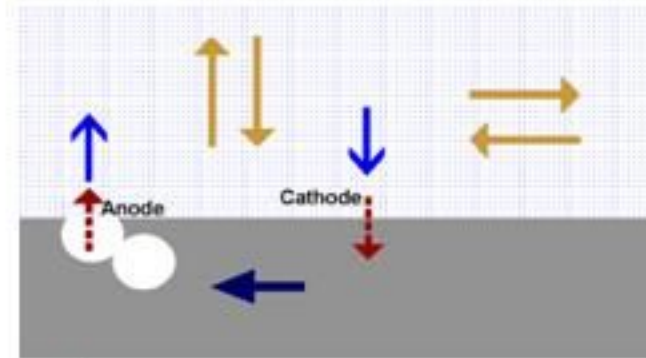
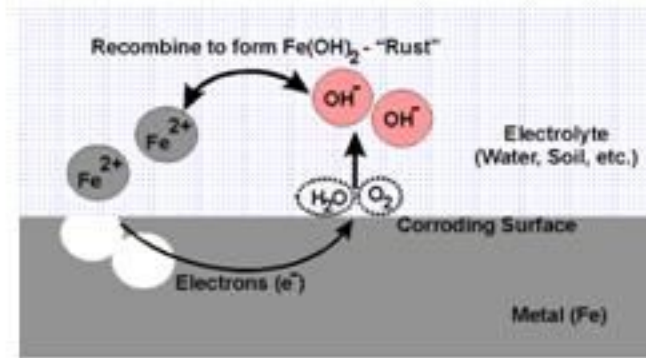
Korozyon kuru ortamda daha yavaş deniz kenarlarında, tuzlu su çevrelerinde daha hızlı oluşur.

Elektro-kimyasal reaksiyonla korozyon nasıl oluşur?

Bu olayda aynı işlemlerin oluşabilmesi için ;

1)- Anot 2)- Katot 3)-İyon hareketi için temas 4)- Anot-katot arasında elektrik akımı gerekir.

Charge Transfer across the Corroding Surface (Arrows Indicate Direction of Positive Charge Movement)

Mass Transport (Diffusion, Convection, Migration)

Current flow by electron movement

Current flow by ionic movement

**Korozyona
uğramış cıvata
örneđi -**

**Orijinal-yeni
cıvata**

**Çinko
kaplı**

**Kadmiyum
kaplı**

**Sıcak dip
galvanizli**

Kaplamasız

Kaç çeşit korozyon vardır?

1)- Tekdüze (general – uniform) korozyon :

Malzeme kesitinde azalma ile belli olur.

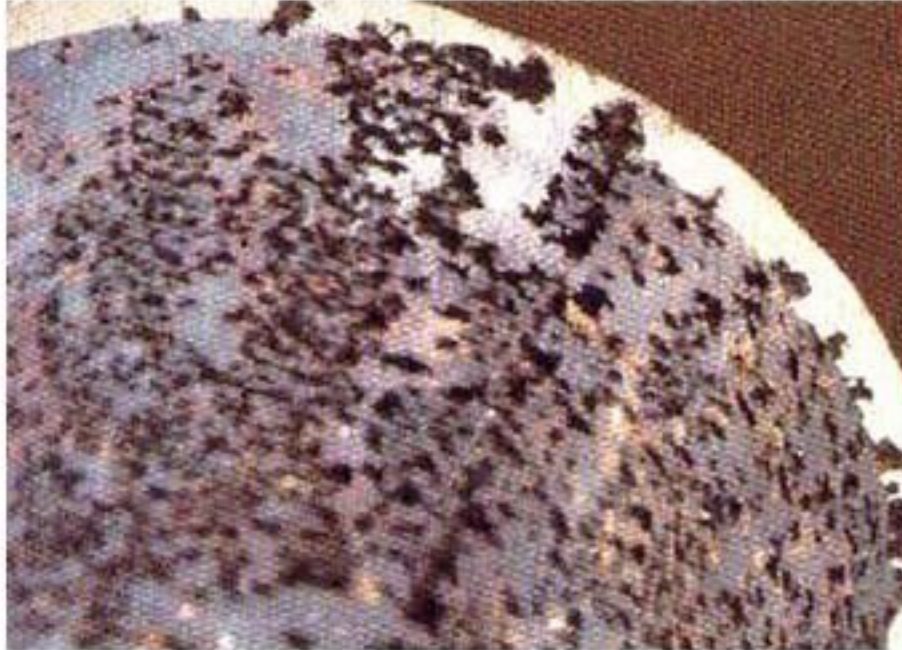
Sebebi : Atmosferik ortamda redükleyici asitlerde ve korozyif sularda görülür. Bu korozyon tipinde korozyon hızının tahmini mümkündür.

2)-Bölgesel korozyon : Yöresel gelişen çukur oyuk, çatlak gibi hasarlara denir.

a) Oksijen Korozyonu:

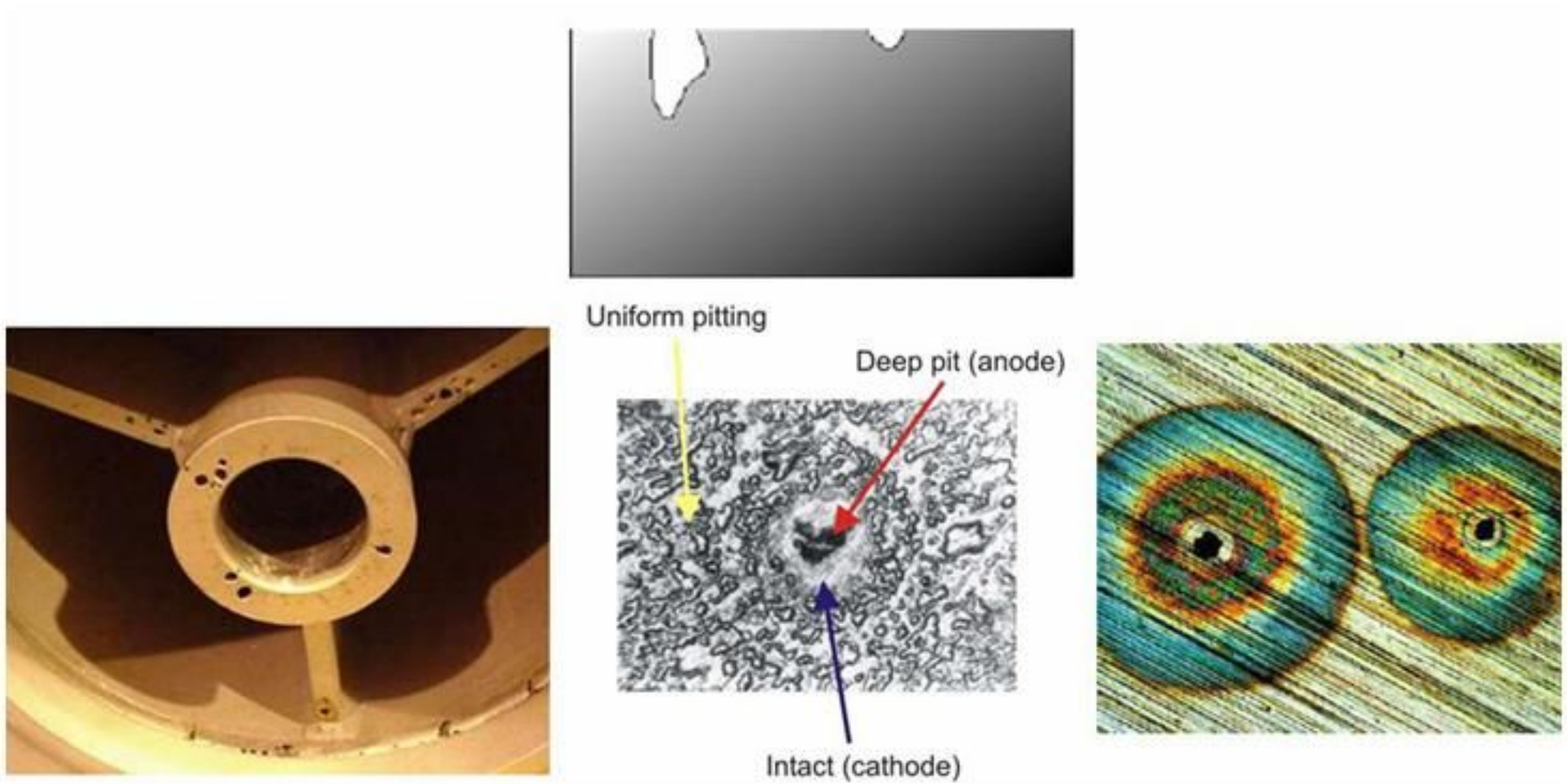
Sebebi : Kazanlarda kullanılan demir çelik malzeme melerinin tatlı su bulunmasından, ayrıca yüzeydeki birikintilerin altındaki farklı konsantrasyondaki oksijenin sığ ve geniş çukurlar açması

b) - Oyuklanma (pitting) Korozyonu :

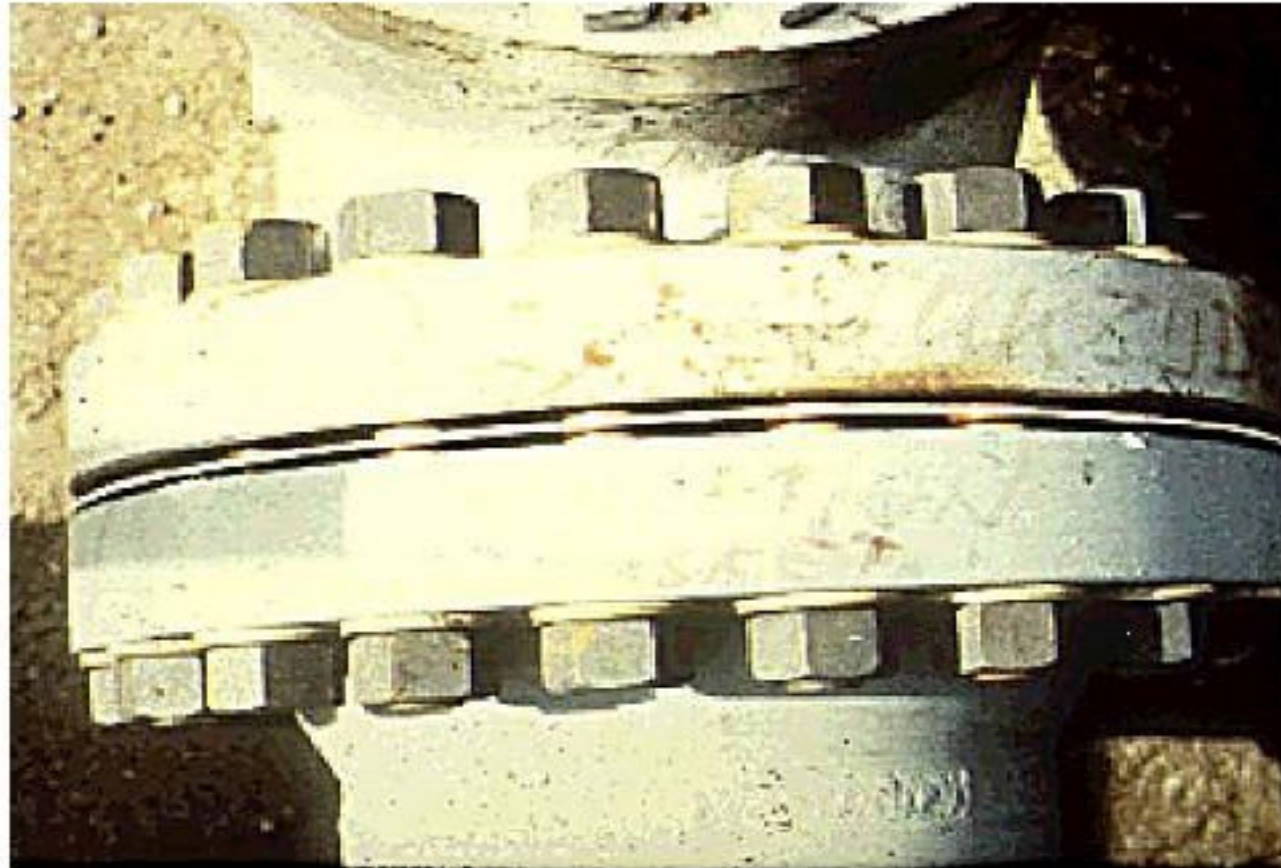
Noktasal şekilde derin oyuklar halinde kendini gösterir. Bunun olabilmesi için ortamda **Cl, Bromür** iyonlarının olması gerekir.

Genel korozyon ile **Oyuklanma korozyonu** aşağıdaki resimde karsılaştırmalı olarak gösterilmektedir. İkinci sırada yer alan **oyuklanmış yapı**, klor iyonlarının olduğı ortamlarda görölmektedir.

c) Aralık (crevice) Korozyonu : Conta altlarında görülür. Birbiri ile iyi öpüşmeyen iki yüzey arasında kalan aralıkta, **farklı oksijen miktarı** bulunması nedeniyle doğar.

d) Galvanik Korozyon : Birbiriyle potansiyel farkı olan iki metalde görülür. Ortam iletken ise, elektro-kimyasal bir olayla, **aktif metal**'de **yenme** görülür. Asil metale bir şey olmaz. Tablo'da metallerin potansiyelleri verilmiştir.

Tablo'ya göre, Al ile Cu birlikte çalışsa, korozif ortamda Alüminyum yenir, bakıra birşey olmaz.

Metal	Potential, Volts	Metal	Potential, Volts
Potassium	+2.92	Tin	+0.136
Sodium	+2.71	Lead	+0.122
Calcium	+2.20	Hydrogen	0.000
Magnesium	+1.87	Antimony	-0.190
Aluminum	+1.30	Arsenic	-0.320
Manganese	+1.07	Bismuth	-0.330
Zinc	+0.758	Copper	-0.345
Chromium	+0.600	Mercury	-0.799
Iron	+0.441	Silver	-0.800
Cadmium	+0.398	Platinum	-0.863
Nickel	+0.220	Gold	-1.100
Cobalt	+0.290		

3) - Ortamdaki Akışkan Hareketi Nedeniyle Gelişen Bölgesel Korozyon Tipleri :

a)-Erozyon Korozyonu: Türbülanslı akışla gelişir. Özellikle bakır alaşımlarında görülür. Akış yönünde çukurlar meydana gelmiştir.

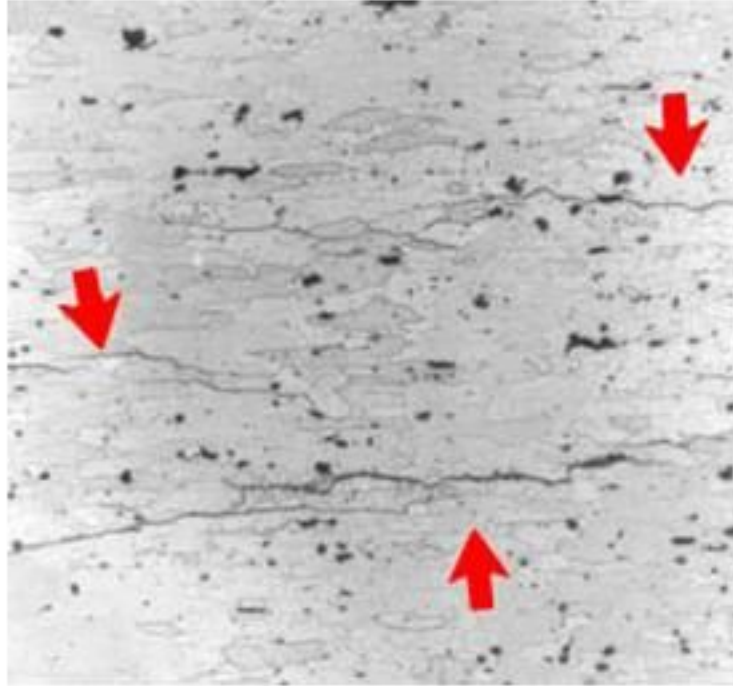
Çelik bir valf, aşırı yüksek basınç altında buzlu su parçacıklarının çarpması sonucu yüzeyde erozyonlu korozyon meydana getirmiştir.

b)- Kavitasyon Korozyonu : Ortamdaki akış sebebiyle akışkan içindeki gaz veya vakum kabarcıkları metal yüzeyinde basınçla patlar, yüzeydeki filmi parçalar **kavitasyona** sebep olur. Pervanelerde ve motor kanatlarında sık görülür.

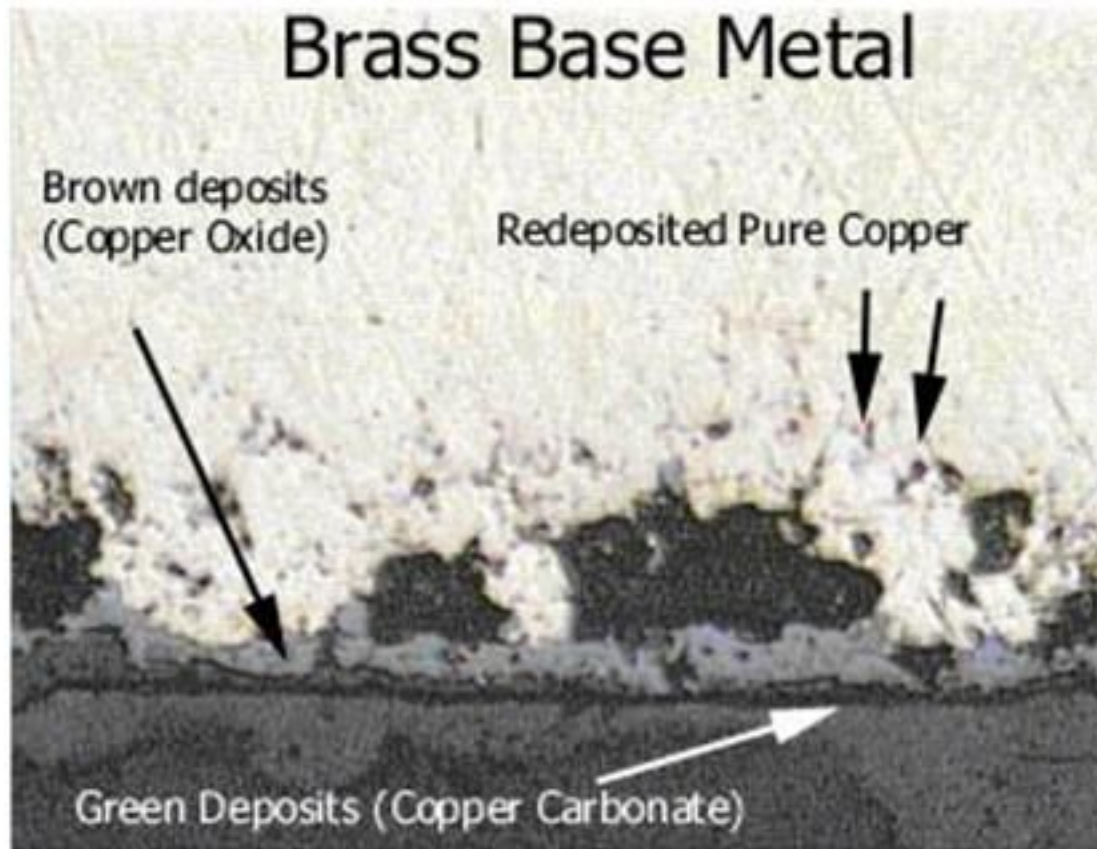

c)- **Taneler arası korozyon** : Korozyonun tane sınırlarında daha hızlı gelişmesidir. Yaşlanan alimin yum alaşımlarında, paslanmaz çeliklerin kaynak edilmesinde yavaş soğuma ile tane sınırlarında **karbür çökmesi** olursa bu korozyon gözlenir.

d)- Seçici (dealloying) Korozyon : Alaşımı oluşturan elementlerden bir tanesi diğerine tercihli olarak çözünüp yapıdan ayrılması sonucu oluşur.

Örnek : Pirinç'lerdeki çinkonun ayrılıp buharlaşması, bakır alüminyum alaşımlarında alüminyumun ayrılması, dökme demirlerde, demirin çözünmesi gibi.

4)- Mekanik Etkilerin Doğurduğu Bölgesel Korozyon :

a)- **Gerilmeli Korozyon** : Özel ortam – malzeme kombinasyonu sonucu oluşur.

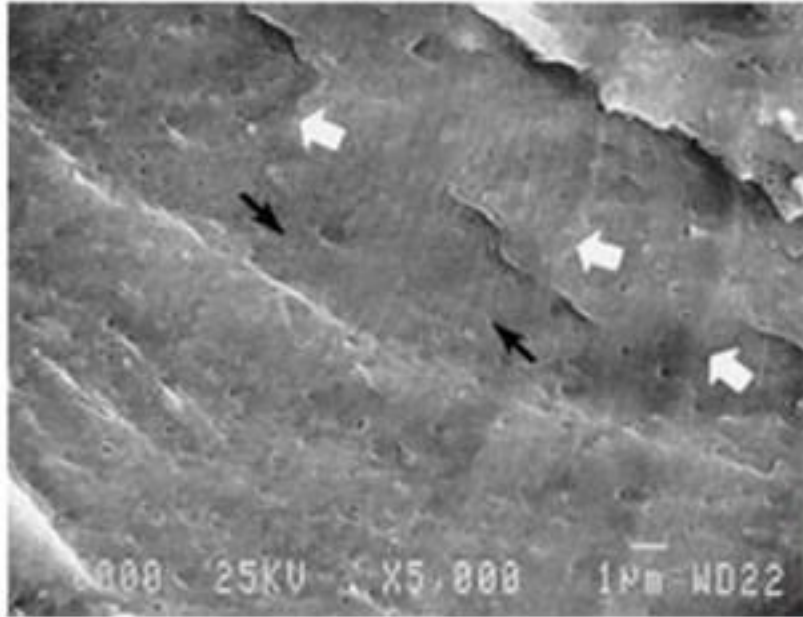
Örnek : 1. Ostenitik-paslanmaz çelik ile **sıcak klorlu ortam**, Bakır ile **amonyaklı ortam**, karbon çelikleriyle **alkali ortam**, alüminyum alaşımlarıyla **klorlu ortam** gibi.

Gerilmeli Korozyon aşağıda görüldüğü gibi kimyasal ortamda yük altında çalısan malzemelerde görülmektedir. Genelde 1 saate olusabilen bir korozyon tipidir. Tamir edilmesi mümkün değildir.

b)- Yorulmalı (fatigue) Korozyon : Ortam korozif olup, parça titreşimli yüklemelere maruz kalırsa doğar.

Beach Marks

5. Yüksek Sıcaklık Korozyonu :

- a)- Sıcak gaz ve buhar gibi ortamlarda yüzeyde kalın ama koruyucu olmayan oksitlenme sonucu doğan korozyondur. **Örneğin** kazanlarda yumuşak çelikler 570 ° C de sıcak gazlarla oksitlenirler.

b)-Hidrojen Gevrekliđi Korozyonu : Yüksek sıcaklıkta hidrojen çeliğin içine girer yapıyı gevrekleştirir.

KOROZYONDAN KORUNMA

Korozyondan nasıl korunulmalıdır?

- 1)- Bu konuda **birinci adım**, çevre şartlarına dayanıklı metalin seçimidir.
- 2)- **İkinci yöntem** metalin bir koruyucu ile kaplanması yani çevreye karşı izolasyonu .
- 3)- **Üçüncü yöntem** ise katodik koruma yapılmasıdır.

1) - Uygun Metal Seçimi

- * Musluklar için **pirinç** malzeme
- * Gemi pervanesi için **pirinç** malzeme
- * Gıda saklamada ve kimya fabrikalarında **paslanmaz çelik** malzemeler

2. Metalin bir koruyucu ile kaplanması

Korozyondan korunmak için metalin koruyucu kaplamalar ile kaplanarak çevre ile yapı arasında az veya çok yalıtkan bir engel oluşturmak daha ekonomik bir yoldur.

Kaplamalar malzemelerine göre :

- a)- Metalik**
- b)- Organik**
- c) -İnorganik**

Metelik kaplamalar :

Demiri kaplamak için kullanılan metallerin başında **çinko** gelir. Daha sonra **nikel**, **kalay**, **kadmiyum**, **kurşun** ve **alüminyum** kullanılır.

Çinko kaplama

Nikel kaplama

* Metal kaplamalar

Kalay kaplama

Kadmiyum kaplama

Metal kaplamalar

Kurşun kaplama

Aluminyum kaplama

Organik kaplamalar

Organik kaplama yönteminde Asfaltik boyalar, maden kömürü zifti, epoksi resin boyaları, klorlanmış sert plastik, polietilen kullanılır.

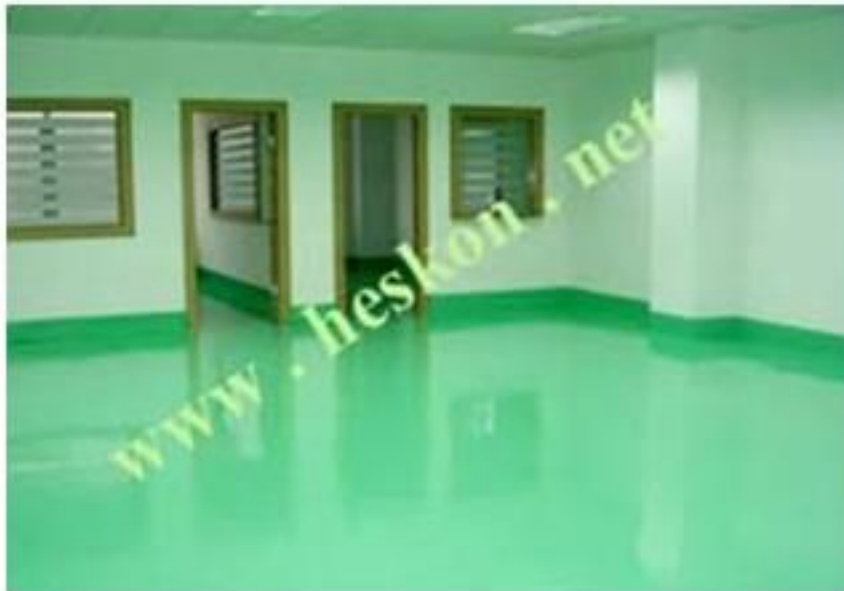

Asfalt boya

Maden kömürü zifti

* **Organik kaplamalar**

Epoksi boya

Sert plastik

İnorganik kaplamalar

* Asit, baz gibi kimyasal maddelerin taşınma
sında inorganik **enamel** kaplamalar uygundur.

Genellikle feldspat, kaolin, boraks, soda ve litarj
karışımı kullanılır.

Feldispat

Kimyasal formülü

Kaolin

Enamel kaplamalar mükemmel kaplama özelliği vermelerine karşın, mekanik çarpmalarına ve sıcaklık değişmelerine karşı dayanıksızdır ve çabuk kırılabilir.